

هەمەجۆری تەکنیکەکان لە پەیکەری جۆلەیی هاوچەرخدا

هانبا عبدالسلام علی* و سربست أحمد مصطفی**

* بەشی شێوێکاری، کۆلیژی هونەرە جوانەکان، زانکۆی سلێمان، هەرێمی کوردستان-عێراق
** بەشی ئەندازبازی تەلارسازی، کۆلیژی ئەندازبازی، زانکۆی دهوک، هەرێمی کوردستان-عێراق

(مێژوویا وەرگرتنا فەکولتیی: 28 تیرمەه، 2022، مێژوویا رەزامەندیا بە لافکرین 31 چریا نیک، 2022)

پوختە ی توێژینەو

توێژینەوێکە لە ئێستادا بە ناوێشان (هەمەجۆری تەکنیکەکان لە پەیکەری جۆلەیی هاوچەرخدا)، توێژینەوێکە لە سەر میکانیزم و شیوازه‌کانی بەکارهێنراو لە جۆراوجۆری ئەو تەکنیکەکانی کە لە پەیکەری جۆلەیی هاوچەرخدا بەکاردهێنرێن لە رێگەی سالاژیک لە گەشەسەندنی زانستی و پێشکەوتنی تەکنەلۆژیا و لە فۆرمی هاوچەرخیی خۆیدا، لەوانەش ھێزەکانی سروشت و گۆراوە فیزیایی و میکانیکیەکان، لەوانەش تیشک و نامرازی تەکنەلۆژیای نوێ، لەوانەش ھێزەکانی تیشکی ڕووناکی کارۆموگناٹییسی و سروشتی و دەستکرد. تەکنیکە مۆدێرنەکان ھەولەدەن ھونەر ئاراستە بکەن بۆ ئاسۆیەکی سەرسۆرھێنەرتر لە پێکھاتەکانی بەکارهێنراودا، وایان لێدەکات لە ڕووی جوانکارییەو لە ڕووکەش و پێکھاتە کاراییدا بە ئاراستەیی جۆراوجۆر لە چوارچۆی سنوورەکانی و فەزاییەکانیانددا دلخۆشکەر بن کاتیگ فەزای جیاواز لە ناوێو و دەرەوێ داکیر دەکەن، بەم پێی ناوێشانەکە ھەلێژێردرا بۆ ئەوێ لەگەڵ بابەتەکانی توێژینەوێدا بگونجیت بەم شێوێ: چوارچۆی مینۆدۆلۆژی و ئەویش لە کێشەیی توێژینەوێکە پێکدیت بە پرسیارکردنی ئەم پرسیارەیی خوارەو: (ئەم گۆرانکارییە ھونەرییانە چین لە پەیکەری جۆلەیی هاوچەرخدا)؟ بەشی دووھم بریتیە لە چوارچۆی تیوری و لە سێ بەش پێکدیت بەم شێوێ: 1- جۆرە جیاوازه‌کانی تەکنیکی پەیکەری جۆلەیی، 2- توخم و تاییەتەندیەکانی پەیکەری جۆلەیی، 3- ڕەوتی پەیکەری جۆلەیی هاوچەرخ، لە رێگەی چوارچۆی تیورییەو، ژمارەبەک لە نیشانەدەرەکان دیاری کران کە نامراژیک بن بۆ شیکاری لە بەشی سێیەم ریکارەکانی توێژینەوێ لەخۆدەگریت، لە کاتیگدا بەشی چوارەم ئەنجام و دەرئەنجام و پێشنیار و راسپاردە لەخۆدەگریت، و توێژینەوێکە بە لیستی سەرچاوە پەسەندکراوێکانی زانستی و پوختەبەک کۆتایی دیت بە ھەردوو زمانی عەرەبی و ئینگلیزی.

وشەیی سەرەکی: تەکنیک، پەیکەر، جۆلە، هاوچەرخ

1- کێشەیی توێژینەو

هەمەجۆری تەکنیکەکان لە پەیکەری جۆلەیی هاوچەرخدا تەکنەلۆژیا ھەنگاویک لە بواری کاری ھونەریدا پێکدەھێنیت، کە ھونەرمەند لە پێشکەشکردنی ماددە ھونەرییەکانیدا بەدوایدا دەگەریت و بەم پێیەش توێژینەوێ ئێستا بەدوایدا دەگەریت بە پێکھێنانی ناوێشانیک کە بە ناوێرۆکی ھونەری و تەکنیکی خۆیەو بەرز دەبێتووە لە رێگەی ناوێشانیی ھەمەجۆریی تەکنیکەکان لە پەیکەری جۆلەیی هاوچەرخدا، و لەناو ناوێشانەکەدا چی پێشکەش دەکریت دەربارەیی ئەم ھەمەجۆریی و میکانیزمانەیی کارکردن لە سەرانسەری جۆرێکدا ئەو جۆلەوانەیی کە لە ڕووی زانستی و ھونەرییەو ناسراون کە تاییەتەندی و تاییەتەندیەکانیان لە سروشت و ژبانددا لە پەکگرتنی میکانیکی و فیزیکی خۆیاندا لەخۆدەگرن، کاتیگ لە فۆرمولەکردنی پەیکەرسازی هاوچەرخدا

دروست دەبن کە لە چەمانەوێ خۆیاندا ھەموو پێشکەوتنە زانستی و تەکنەلۆژییەکان ھەلەدەگرن، کاتیگ بە شیواژیکیی هاوچەرخدا تێدەپەریت و لەگەڵ سروشتدا یەکدەگرنووە کە ھەموو رەوتە فیکری و ئایدیۆلۆژییەکان بە تاییەتەندییە هاوچەرخییەکانیانەو لەخۆ بگریت، ئەم پرسیارەیی خوارەو: ئەم گۆرانکارییە تەکنیکیانە لە پەیکەرسازی جۆلەیی هاوچەرخدا چین؟

1-2- گرنگی توێژینەو

گرنگی ئەم توێژینەوێیە ئایا چۆن دەتوانین دەست نیشانیی جۆرەکانی تەکنیک لە پەیکەری جۆلەوانەو ھە رۆلەکانی تەکنیک چەند گرینگن لە ھونەری پەیکەری جۆلەیی هاوچەرخ.

1-3- نامانجی توێژینەو

نامانجی گەرانیە کە بۆ پشکین لە تەکنیکە جیاوازه‌کان لە ھونەری پەیکەری جۆلەیی هاوچەرخدا.

1-4- سنووری توێژینەو

توێژەر دەست نیشانیی سنووری توێژینەوێکە

پیناسە ی ریکارەکانی: بۆ پەیکەری جوولەپی
هاوچەرخ:

توێژەر لەرێگە ی پیناسەکەو دەبێت کە
توێژینەوێ ئیستا پیناسە بە پیناسەیکە
ئالۆزی پەیکەری جوولەپی هەبە لە ئاراستە
هاوچەرخدا کە هاوتای بابەتی توێژینەوێ کە بێت،
بۆبە مانە ی خوارەو پیناسە دەکرێت:
(پەیکەری جوولەپی فۆرمی دوو و سێ و چوار
رەهەندی بەرەهەند و چەمکەکەپەو لە رێگە
پێکھاتە فەزایی و کاتیەکەپەو وەرەگیرێت،
سوود لە سروشت و تواناکانی و زانست و
تەکنەلۆژیای فیزیکی و میکانیکی وەرەگیرێت لە
سەرەتا و گەشەکردنیدا، کە لەگەڵ بواری
هاوچەرخدا بەکەدەگیرێت و گەشەسەندن لە
پێکھاتە ی هونەری خۆیدا).

1-2 جوۆرە جیاوازه کان ی تەکنیک لە پەیکەری
جوولەپیدا

هەمەجوۆری تەکنیک لە پەیکەری جوولەپی
هاوچەرخدا لەپەنای هونەرە جوانەکان دەبێت
بە پەیکەر لە گەشتی دەستکەوتەکانی بیری
مروۆف کە بەشداری کرد لە دەرخستنی
ئەزمونی هەری گوزارشت لە بینینی مروۆف لە
کۆنەوێ بۆ ئیستا، کە لە رێگەپەو ماددەکە لە
سروشتی ماددی خۆی تێپەربوو، " کارە
هونەرەکان سەرپەخۆیی خۆی و ژبانی خۆی
هەبە و چۆنایەتی ژبان لە کاری هونەریدا
چۆنایەتیەکی زندهکییە ، کە جیاوازی هەبە
لەگەڵ چۆنایەتی لە ژبانی راستەقینەدا ،
ئەمەش هونەر لە ژبان جیاکەوتەو و دەیکاتە
جیاوازی سەرپەخۆ لە مافی خۆیدا ." (رضی
حکیم ، 1986، ص48)، وە هەموو بەرھەمیکی
هونەری پەیکەری جوولەپی لە چوار چۆوێ
هونەر و زانست بەشێوەیکە داھێنان خۆی
نیشان دەدات، لە کاری دەستی یان کارامەپی
لە دروستکردنی شتییدا دەگەپەبێت، وە
هەرۆهە پەپوێندی هەبە بە زانست
و تەکنەلۆژیای بە سیستماتیک بەکارھێنانی
مەعرفە ی زانستی، تا هەموویان لە
چوارچۆوێ یەک چوارچۆوێدا کار بکەن لە
تەکنەلۆژیادا، " کۆمەلێک بنەما یان مانای ئەو
کە دەبێت شتییک یان کۆتاییەک بە ئەنجام
بگەینن و ئەمروۆ لەسەر بنەمای زانستی ورد
دامەزراوێ ." (عاصم فرمان، 1999، ص96)، وە
هەرۆهە بە چارەسەری سیستماتیک هونەر
یان هەموو واتایەک دەناسرێ بۆ بەرھەمیانی
شتی پیناسە بۆ ئاسودەپی و بەرەوامی
مروۆف، هونەری پەیکەری جوولەپی پەپوێندی
دەکات بە زانستی تەکنەلۆژیای، " تەنیا شتە
تەکنیکیەکان و داھێنان و ئامێرەکانی تەکنیکی
نییە ، ئەوێندی ئەو پێگە ی تەکنیکییە ، چونکە
ئەوێ تەکنەلۆژیای شتییک تەکنیکی نییە ،
بەلکو پێگە ی میتافیزیکییە ، هەر قالیکی

لەم بابەتە خوارەو پێک دێت، ئەم
بابەتەش کەوا نایان لە بواری هەمەجوۆری
تەکنیکیەو لە پەیکەری جوولەپی هاوچەرخدا وە
هونەرەکانی ئەم بواری لەسەر ئاستی
جیھانین.

1-5 شوینی سنور: (جیھان)

سنووری کات 1992-2017

سنووری بابەتی :

هەمەجوۆری تەکنیک لە پەیکەری جوولەپی
هاوچەرخدا.

1-6 پیناسە ی زاراوہکان دیاریکردنی زاراوہ

تەکنیک: (Technique)

تەکنیک لە زمانەوانیدا : " لە فەرھەنگی
رۆژئاوادا وشەیک دەدۆزینەوێ کە لە
تێکنیکۆسەو (Technikos) وەرگیراوە،
زاراوەیکە یونانی کە بە مانای هونەر و
پیشەسازی و تیکووبە (Techue) بە مانایەکی
زارەکی واتە کاری دەستی یان کارامەپی لە
دروستکردنی شتییدا." (ابراھیم احمد ، 2011،
ص25).

پەیکەر (Sculpture) لە رووی

زمانەوانیەو :

پیناسە کراوہ لە لایەن هەزار بەم شێوازە

"پەیکەر کوتەل، تیمثال، المجسم، هەیکەل،
پەیکەری کۆمەلە ماددەیکە لە بەردو و ئاسن
سازکراوہ، کە کارەکان بریتین لە پەیکەر تراش:
پەیکەر تاشیان." (هەزار، 1990، ص124).
وہانووہ لە فەرھەنگی Art | Encyclopedia
بەم شێوازە " پەیکەر سازی، ئەو لقی هونەرە
کە پەپوێندی بە بەرھەمیانی نوێنەرایەتی
سێ رەھەندی یان ئەبستراکتەو هەبە
شنتەکان. تەکنیکیەکانی بەکارھێنراو بریتین لە،
بەردتاشین، دارتاشین، و برۆنزی، کاستینگ،
هەرۆهە بەرھەمیانی لە فیکەری کۆفە و
پۆرسەلین." (Norwich, p411, 1990).

جولە: (Movement)

جولە لە زمانەوانی: "جولە دژی
پنھودەپی وە جولەیک کە واپە دەجولێتەو و
ھیچ جولەیکە تیدا نییە جولە واتە دەرچوون
لە دەسلەت بۆ ئەوێ وردە وردە کار بکات . کە
بۆشایی داگیرکردووە دوای ئەوێ لە
بۆشاییەکی تر بوو بزوتنەوێ و ترا کۆنان لە دوو
شوینە، وە کۆنان لە شوینیکی ترە." (علی محمد
بن علی ، 1984، ص114).

هاوچەرخ : (Contemporary)

هاوچەرخ لە رووی زمانەوانی: "رەزامەندی
هاوچەرخ بە پەپوێندیکی نزیکی لە ئیوان
رابردو و ئیستا و داھاتوو پیناسە دەکرێت لە
پەپوێندیکی دیالکتیکی حەتمیدا، کە ئەمەش
وا دەکات رابردو و رەنگدانەوێ ئیستا و
کاریگەرییە لە داھاتوودا." (منجد الطلاب ،
1986، ص479).

دروست دەکات و چاو ڕادەکەشێت. کاتێک بینهان پرسیار لە سەرچاوەی جوولەیی دەکەن، ئەوان پالەنریکی بەهێزیان دەپێت بۆ سەپکردن بۆ ئەوەی هەولبەن وەلامەکە بدۆزنەووە کە چۆن دەجوولێت و لەوانەیه هەولێ دروستکردنی شتێک بەدەن بە خۆیان، " وەهەمە بینهراوەکان دەتوانن بەلگەکی زانیاری شت و یاساکانی کارکردن بۆ بێنن، بەلام تەنھا کاتێک دیاردەکان ڕوون بکۆرنەووە و پۆلێن بکۆرن. پۆلێنکردنێکی تاقیکاری خراوەتەر، لە ڕووی ڕوالت و جوورەکانی هۆکار. " Richard L Gregory, 1997, p1) زانین لە تێگەشتن و وەهەمدا، لایەتیی ناوازی هونەری جوولەیی بریتییە لە تێگەشتنی داینامیکی کە ڕەنگە بەرھەم ھێنان کاریگەری ھیپۆتیک و وەھمی بینهراو لە ھەندیک حالەتدا لەگەڵ جوولەیی پەیکەرە، ئەو بەرھەم وێنە نوێیە کە دەھێنێتە ئاراوە کە ئەگەر بە ووردی دیزاین بکۆرن، دەتوانێت دیاردە پێت.

تەکنیکی ھونەری جوولەیی با

ئەو بەرھەمە ھونەریانە کە بای تێدایە ئەگەری ئەو زیاترە کە لەلایەن ئەو ھونەرمەندانە کە تا ڕادەیک زانیاریان لە بواری ئەندازیاری یان ھاوسەنگی فیزیکیدا ھەیە " بەبێ با نەیدەتوانن بوونی ھەبێت. پەیکەرە جوولەییە ڕەسەنەکانی لەگەڵ بچووکترین جوولەیی ھەوا و بەو ھۆیەووە ئاشکرا کردنی بوونی نامەحسوس بەلام لە ھەموو شوێنێکی با. بەرگەھەوا ئەو ماددەبەیی کە جەخت لە پەیکەرسازی جوولەیی دەکات لەسەر پەپۆندییە کە لەگەڵ جیھان و وێژدانی ئیکۆلۆژی. " (SUSUMU SHINGU, 2018, p2)

تەکنیکی ھونەری جوولەیی و ئاو

ھونەری جوولەیی بە ئاو پێویستی بە ھەندیک زانیاری ھەیە لەسەر تاپەتەندییەکانی ئاو و خەیاڵ لە بەکارھێنانی ئەو تاپەتەندیانە بۆ ناوازی کردنی کاریگەری ھونەری خاوازاو.

تەکنیکی ھونەر و تەکنەلۆژیای پەیکەری جوولەیی

لەم کارە ھونەری پەیکەری جوولەیییدا تەکنەلۆژیای ڕۆلی گرنگ دەگێرێت نەک تەنھا لەگەڵ تاپەتەندی جوولەیی، بەلام ھەرھەم جەوھەرە ناوازیەکانی کارەکان وەک ئەوەی کە مەبەست لێی ھونەرمەند لەم بەشەدا باس لە تەکنیکی ھونەر و تەکنەلۆژیای جوولەیی دەکات. ھونەرمەند " جۆریک لە گەران بەدوای ڕەھەندی چوارەمدا دەگەڕێت - سێ ڕەھەندی پەیکەریک، لەگەڵ چوارەمیان، کە کاتە و گۆرانکاری بە تێپەربوونی کات. وە بۆ ئەوەی ئەنجامی خاوازاو بەدی بھێنرێت، " (Earl Nurse, 2015)

پەپۆندە مەروڤە بەشتەکانی دەورووبەریو. " (مجد سیبلا، 2005، ص9)، بۆمان دەرکەوت کە تەکنەلۆژیای بواری زانستی تری ھەبێت کە پەپۆندە ھەبێت بە بۆچوونی کاتی نادیار لە سروشتدا بۆ خەیاڵی ھونەرمەند، بە ئامانجی جێبەجێکردنی پێشکەوتووتر لە کرداردا، یانی بەدیوێنانی کارەکانی عەقل بە شیوێ پەیکەری ماتماتیکی و " زانستی تەکنیکی ، فالیئیک زانستییە لەسەر بنەمای کارەکانی عەقل بە مانا ماتماتیکیە کە، یانی زانین لەسەر بنەمای چاودێری، تاقیکردنەو، فۆرمولە ماتماتیکی. " (مصدر سابق)، وە ئەوەش پەپۆندە بە چەند جۆریکی تەکنیکەو ھەبێت کە پەپۆندە دەکات بە ئەو زانستە کە بە پراکتیزەکردنی کار بەدەست ھاتووە بۆ ئەوەی شارەزایی پێویست بەدەست بھێنێت. لەو ژێرخانە کە لە ڕێگە ئێم تەکنیکەو بە ئەنجامێک بگەن. دەتوانن لێرە دەری بپین کەوا زانستی فیزیکی ھەمیشە بە درێژایی سەدەکان لەسەر بنەمای ئەو بوو، "ھونەرمەندان پەیکەرسازی جوولەیی پێشەنگ و ھاوچەرخ لە ڕۆژانی سەرەتایەو ئەزموونی ھونەری خۆیان وەک مشتومر و بەلگەبەک نیشان دەدەن کە نمایشی فیزیکی راستەقینە پەیکەرەکان دەتوانێت بەھای جوانی نوێ بەدەست بھێنێت بە پێی ستانداردێکی جوانی ناسی نوێ. " (علی عبد المحسن 2017، ص55)، وە ئەم جۆرە جوانی ناسییە سەرنج راکێشە بۆ جوانییەکی نوێ لە ئاستی راستگۆیی وەک گواستەووەی یان چیرۆکیک لە رووداوی ژياندا، ئەم جۆرە فیزیکییە لە پەیکەری جوولەیییدا تەنھا بۆ نیشاندانی رێکخستنی شیوێ ئەوەش نزیکمان دەکاتەو بۆ ھونەری پەیکەر سازی ھاوچەرخ. بە دەرتەنجامی سروشتی ھونەر دەپێت. ئەو رێکخراوەی کە ھونەرمەند لە ڕێگە بەکارھێنای جۆرەکانی تەکنیکی دیاریکراوە بۆ ئەوەی گوزارشت لە بەھای جوانی بکات، " فرەبوونی بەھا جوانناسییەکان پەپۆندە بوو بە سەرپەخۆیی کاریگەری ھونەریو دواتر بۆتە ریزیک بۆ بەھاکان لەو ساتەووە کە بۆتە بابەتی مانا. " (رشیدة التركي، 2009، ص60)، وە ئەم کاریگەری ھونەری پەیکەرە لە مەبەستی پێداچوونەووەی رێگای تیوری زانستی وە ھەرھەم تێوری ئایدیۆلۆجی وە ھەردووکیان ئەگرتەو لە ریی دارشتنێکی ھونەری شارستانی بابەتی، ئەم جۆرە تەکنیکانەش بەم شیوای خوارە:-

تەکنیکی ھونەری جوولەیی بێنایی

دەتوانرێت بڵین کە نەخشی بێنایی پێویستی بە ھەندیک ھاوسەنگی پەکسان و پلاندانانی وورد دەپێت تێگەشتن لە وەھمی بینهراو دەرتەنجامی ئەو جوولەییە کە پرسیار

2-2 توخمەکان و تاییەتمەندییەکانی پیکەری جوولەیی

هەر کارێکی هونەری سوودی خۆی هەیە لە هەلبژاردنی ئەوەی کە لەگەڵیدا دەگونجێت لە توخمەکانی پیکهاتە بەجۆرێک تاییەتمەندییەکی هەبێت کە گوزارشت لەو شتێکە بکات کە هونەرماند هەولەدات لەو کارە هونەرییە بگات بە ئامانجی، "پیکهاتە بریتیە لە کۆکردنەوەی ئەو توخمەکانە کە لە سروشتدا دەبینرێن لەلایەن هونەرماندەووە بۆ بەرھەمھێنانی کارێکی هونەری جیاواز کە گوزارشت لە مەیل و ھەستەکانی دەکات، بۆیە هیچ پرۆسەیکەکی دروستکردن نییە پرۆسەکی دروستبوونی توخمەکان کە لە سروشتدا بە فۆرمولەکی نوێ دەدۆزێتەو،" (ریاض عبد الفتاح، 1973، ص35). وە بە ھەماھەنگی ئەم توخمەکانە، لە بەرھەمی هونەریدا دروست دەبن بۆ گەشتن بە خواستی هونەرماند بۆ نیشاندانی ئەو تاییەتمەندییە هونەری و تەکنیکیانە کە بە شێوھەکی ھاوسەنگ کارلێک دەکەن.

• ماددەکی خاوەن Material

کەرەستەکی خاوەن پەکیکە لەو سەرچاوە گرینگانە کە هونەرماند لە جێبەجێکردنی بەرھەمە هونەرییەکانیدا پشتی پێ بەستبوو، لەگەڵ گەشەسەندنی تەکنەلۆژی و زانستی ھات، کە فۆرمەکی گۆری و ناوەرۆکی هونەری ھاوچەرخی، "بەم شێوھەکی هونەرماند دەبێت بەدوای کەرەستەکی نوێدا بگەرێت کە لەگەڵ پەرەسەندن و پێشکەوتنی سەرەدەمەکاندا بگونجێت و بتواێت دەربیرێت." (أمل إبراهيم، 2022، ص230)

• ھێل line

لە ھێلەکان پیکهاتنی ئەو واقعییە کە پیکهاتەکی گشتی شتەکان دیاری دەکات، لەوانە ئەوەی کە نوێنەرایەتی ھێلە خەیاڵییەکان دەکات لە شوێنەکاندا، "ھەر پەکیک لە دێرەکان ھەلگری مانایەکن و ئەمانەش چەند نمونەیکەن لە ماناکانی ھێلە جیاوازەکانی پیکهاتە." (جوزیف ماشیلی، 1983، ص35)، ھێلی دروستبوون بە تەنیا پشت بە ھێلە زەوی و زارەکانی تەنە واقعییەکان نابەستێت،

• پیکهاتە (مەلمەس) texture

پیکهاتە گرینگییەکی ڕوونی ھەبە بۆ تەواوکردنی توخمەکانی بیروکە و بابەتەکە لەکاتی ھەموویان پەیوەندییان پەو کاربەگەرێیەو ھەبە کە گەیانندی بۆ وەرگر بلاودەکاتەو،" لە هونەری شێوھەکاریدا، پیکهاتە وەک دەربیرێک پێناسە دەکەیت کە تاییەتمەندییەکان دیاری دەکات لە ڕووی کەرەستەکان، کە ڕووپۆشی دەروەیانە، کە پەیوەندی بە ھەستی پیکهاتەو ھەبە وە بینین ھەروەھا وەک چۆن دەتوانین لە پەکیکەم نیکادا بە بینراو ھەستی پێ بکەین.

پاشان پشت راست دەکێتەو ھەبە ڕێگەکی دەستلێدانەو،" ((برنارد مايزر، 1996، ص243). پیکهاتەکی بەرد و مەرمەر یان قوریش جیاوازە لەوی تر و دەتواێت کۆنترۆلی پیکهاتەکی چێنراو بکەن بۆ ئەوەی بێتە بەشێکی زۆر گرنگ لە شێوھەبێدان،

• ڕەنگ color

و ھەبە پێیە ڕەنگ لە ھەستەکانی تر زیاتر پەیوەندی بە تێگەشتنی شتەکانەو ھەبە، ئەم کاربەگەرێیە بە خێرای دەبێتە فاکتەری جوانی بە شێوھەکی نایاب بۆ ھەستەکانی تر، "چونکە ئێمە ئەوەمان بۆ دەدۆزێتەو کە دیزاینی مۆدێرن کە تاییەتمەندی تێگەلکردن، پشت دەبەستێت بە دەرکەوتنی ڕەنگ وە توانای ڕاکێشانی بینراو وە جۆش و خروۆش و خەیاڵی فەتازیا وە ئەو ھەستە کە لەسەر بنەمای پەیوەندییەکان دروست بوو دوولایەنە لەگەڵ پیکهاتەکانی تری دیزاینە،" (جیروم ستولینتیز، 2006، ص16). پەیکەرسازی ڕەنگ بە ھەلبژاردنی کەرەستەکی خاوەن بۆ پەیکەرەکانی بەلام بۆیە پەیکەرەکی دواکی تەواو بوونی فەرمانی پێ درا ئەو ڕەچاوە دەکێت،

• سێنەر و ڕووناکی shadows and light

پەیکەرسازی لەسەر بنەمای سەرچاوەکی ڕووناکی لە دەرەو ھەبە سنووری پیکهاتە ھونەرییەکی و پەیکەرسازییەکی ھونەرییە ھەروەھا بە پێشنیارکردنی فوولایی بۆشایی شێوھە پەیکەرسازییەکانی، " ڕووناکی سروشتیکی فیزیکییە، بە تاییەت کە وزەیکەکی گرنگی ژبانی بوو و ئیستاش ھەبە کە لایەنی بینراوی ھونەرە پلاستیکییەکان بە درێزایی سەدەکان پشتی پێ بەستوو،" (مصطفى عبدالمعطي، 2013، ص284). وە ڕووناکی ڕێدەدا بە دووجۆر دەست نیشان دەکێت:-

(1) ڕووناکی سەرەتایی: بریتیە لەو ڕووناکییە کە لە ھەر سەرچاوەیکە ڕووناکییەو دەرەدەچێت.

(2) ڕووناکی ناوخواپی: جگە لە بەرھەمی سەرچاوەکی ڕووناکی دەستکرد ھێچێ تر نییە ئەو ڕووناکییە لەم سەرچاوەیکەو دەرەدەچێت، زوورەکی یان ئەوەی کە تێیدا بە مەروڤەکان یان شتەکان ناگرتەو ھەبە تا ئەو ڕادەیکە کە ڕێگەمان پێدات تەواوی سیماکەکی بینین.

• شێوھە shape

جۆرەکانی شێوھە لە دوو جۆرن، سروشتییە و ھونەرییە دروستکراوی مەروڤە، لە سروشتدا فۆرمالییانە جیا دەکێتەو ھەبە فۆرمەکانی سروشتی لەسەر خەیاڵی مەروڤە دەکات،" فۆرم تەنیا کاتێک نیشان دەدەیت کە ھونەرماند پەکیکەم ماددەکە لە قالب بەدات بابەت و ھەست و خەیاڵ لە کارێکی رێکخراو و خۆبژێودا گرنگی سروشتی خۆیان ھەبە،" (جیروم ستولینتیز،

زانست، چونکە ھەموو ئەو توانایانە بەکار دەھێنێت کە دەتوانرێت لە ڕینگە ی پیکھاتە ی کارە ھونەرە یە کە وە دەربەھێنرێت لە سەر "بنەمای گۆرینی سەلیقە و بەھا و ستانداردە کانپییەتی، وەک چۆن ھونەرە یە کە ھاوچەرخی بووئەتە تیۆریستیک فەلسەفی لە ھونەردا جگە لەوێش بەو پێیە ی لە بواری پسیۆری ھونەریدا لێھاتوو و داھینەرە، گەلەلە فەلسەفیەکانی وەک فەرمانیک بو نەوێ داھاتووی ھونەرە یە یەکان بوون." (علی عبدالمحسن، 2017، ص 58). بە شێوێ یە کە بەرچاوی لە گەل یە کە دەنگی توخمەکانی کە پێک دێت لە بنەرەتدا دارشتنیکە و چۆنیەتی بە کارھێنانی جۆرەکانی تەکنیک لە پیکھەری جۆرە یی ھاوچەرخی کە بریتییە لە لێکدان و ئایدیای کەرەستە ی خاوی بو پەرھەمۆپێنای بابە تێک لە "کاری ھونەری لە بەرچاوی دەگێرێت دەربارە ی ئاویتە یە کە تێدا توخمە بنەرەتیەکان کە بریتین لە ناوھەرۆک، ماددە، فۆرم و دەریزین، لە گەل یە کتردا تێکەل کران بو بە دەستھێنای فۆرمیک کە بارگای بوو بە چەمکی فیکری ووزە ی دەریزین، لە بەرچاوی گرتنی کارە ھونەرە ییە کە خودی پیکھاتە" (إیھاب احمد، 2016، ص 7)، کارە ھونەرە یە کە دەستەواژە یە کە دەربارە ی ئاویتە یە کە توخمە بنەرەتیەکانی تێدا یە لەوانە ناوھەرۆک (ماددە، فۆرم و دەریزین)، کە تێکەلکران بو بە دەستھێنای فۆرمیک کە بارگای بوو بە چەمکە فیکریەکان، ھەر وەھا کارتێ دەریزین زیادکران بو پیکھاتە ی رەسەن دوا ی مامەلە کردن لە گەل ئاستە تەکنیکە یەکان کە ھەموویان لە ژێر وە خراونە تە ژێر کاریگەری سیستەمیکی دیاریکراوی پێشکەوتنەکانی سەر دەمی بو زیاد کردوو بو بەرپەرچدانە وە ی فۆرمی گۆراوی لە کات و شوێن، "بوونیک ئۆرگانیک کە تێدا یە کخراوە چونکە سیستەمیکی تاییەتی پە یوێ ندییە داخراوەکانی تێدا یە کە ئەوێ پێی دەوترێت (یەکتیی) بەرھەم دەھێنێت." (روبرت جیلام، 1968، ص 38)، ئە گەر لە ھەر کارێکی ھونەری پیکھەری جۆرە یی یە لە م چەمکی پیکھاتن بکە ینە وە، بۆمان دەردە کە وێت کە لە "رووی ماناییە وە ھاوشیوێ ی ئەو چەمکە، بەو پێیە ی لە بە شەکان پیکھاتوو کە لە گەل یە کتردا سەر یە ک دەکەون، وەک چۆن لە سەر بنەمای پە یوێ ندییە پە یوێ ندیدارە کاتە، و ئەم بە شانەش بە پێی بیروکە یە کە دیاریکراوی ریکخراون بو دروستکردنی پە کتییەکی کۆی گشتی یان ئاویتە یە کە ریکخراوی کە تێدا پە یوێ ندییە تێکەلاوەکان ئەوانە کە دەیکە تە بوونیک ئۆرگانیک، لە خۆیدا یە کگرتوو" (إیھاب احمد، 2016، ص 7)، وە بەو شێوێ یە کە لە سەر وە خراوە تەر ووی، دەتوانین بلێین کارە ھونەرە یی

2007، ص 336)، توخمیک کە لە پیکھاتە ی کارە کە بە شدارە ھونەرە یە کە لە ڕینگە ی شێوێ و بیروکە لە خۆی وەر دەگرت .

• بۆشایی space:

بۆشایی ئەو فەزایە فراوانە یە کە کارە پیکھەرسازییە کە تێدا ھەلکەوتوو، وەک چۆن لە ڕینگە ی، " فەزای بێ ماددە وە دێت، و رۆلێکی سەرھەکی دەگێرێت لە نیشاناندانی بەھای جوانی ناسیی جەستە، کە ئەو بۆشاییە یان ئەو فەزایە کە ھەوا داگیر کردوو. بو ئەوێ ھەمان بارستە بگرتوو." (زکیە سید رمضان، 2000، ص 79)، لە رابردوودا سەرئە ی سەرھەکی ھونەرە یە کە لە سەر بارستە بوو، و گرینگییە کە لە پیکھاتنی پیکھەرسازیدا.

• قەبارە size

دەتوانرێت قەبارە کە لە ڕینگە ی یە کە بە کە سیستەمێک دیاری بکرت، کە ئەو یە کە یە کە کارە پیکھەرسازییە کە بە سێ رەھەند نوێنەراییەتی دەکات و فۆرمی جیاواز وەر دەگرت وەک شێوێ سیجا و سلندەر و قوچەکی و تۆپە کە و ئەوان لە ئێوان توخمە پەسەندکراوەکاندا لە پیکھەرسازیدا دادە نرێت و "رەنگە قەبارە کە لە کۆمەلێک بلۆکی شێوێ و قەبارە ی جیاواز پیکھاتییە کە بە یە کە وە بە ستراوێ تە وە و ئێمە وەک یە کە یە کە یارچە یارچە ھەستیان پێدە کە یین کە بۆشاییە کە سەر یە ک دەخەن،" (امنا شحادة، 2015، ص 41)، پیکھەرە کە کە لە بۆشاییەکان نمایش دەکرت و لەلایەن وەرگەرە کە وە دە پینرێت،

• جۆرە یی: KINETIC

کردارێکە کە گۆرانکاری لە خۆ دەگرت یە کێک لە شێوێ زەکانی دەریزینی جۆرە لە کارە ھونەرە یە کە دا بریتییە لە وور وژاندنی ھەستی لەریزین یان فریکوئەنسی لە سنووری ژمارە کە دا، "جۆرە یە کێکە لە تاییە تە ندییەکانی ئەو گەردوونە ی کە تێدا دەژین و بیکرە وە ی سیستەمی گەردوونیش خۆی لە بەر دەم چەندین پە یوێ ندی ئەندازە یی و پیکھاتە ی جۆراو جۆردا دە بیژنە وە کە ھەموویان بە جۆرە تاییە تە ندن. جوانیناسی." (مجد ابراهیم، 2008، ص 20)، جۆرە لە بواری بینراودا بە ھێزترین ھاندەرە بو سەرئە یکان،

3-2 ئاراستە ی پیکھەری جۆرە یی ھاوچەرخی

ھونەری ھاوچەرخی بە گشتی ئاراستە دەکرت بو ھونەرە یەکان کە کار دەکەن لە ھونەری پیکھەری جۆرە یی وە بە تاییەتی ھونەرە یەکانی ھاوچەرخی، کە ئامادە یی تەکنیکێ لە تەکنە لۆژیا دا ھە یە لە چەندین لایەندا کە دەتوانرێت دەربەھێنرێت بە دیاردە یە کە ھونەری دادە نرێت کە لە ئێوان ھەموو میدیا ھونەری و زانستییەکاندا، بەھای خۆی ھە یە لەرووی پیکھاتە کە یە وە کە پیکھاتوو لە ھونەر و

هەموو شارەزاییەکی تەکنیکی لە بواری دیزاین و بنیاتنان و جوانکاریدا بە شیۆهەکی توند هۆشیارانە، دەریزینی ئەو بابەتانەکی دەیدگای هونەرمەندی هاوچەرخ تێیدا بەرجەستە دەیت.

1-3 شۆوازی تووژینەوه:

وەرگرتنی شۆوازی شیکاری وەسفکەر لە تووژینەوهدا و ئاشکراکردنی راستییەکان.

کۆمەڵگە تووژینەوه:

کۆمەڵگە تووژینەوه ئەم مۆدیلانەکی خوارەوه وەک مۆدیلێکی مەبەستدار لەخۆدەگرت کە بۆ نوێنەرایەتیکردنی کۆمەڵگە تووژینەوه هەلبژێردراوه:

لین ئیمەری، رەوتەکان، Lin Emery, Currents, 1992
تامارا کفیسیتادزی، عەلی و نینۆ 2010، tamara kvesitadze, ali and nino
ئەنتۆنی هۆودەرباری، رووخساری
سپییەم، 2017، Anthony Howe, ABOUT FACE III

نوموێ تووژینەوهکە:

دوای ئەوەی تووژەر سنووری تووژینەوهکەکی دیاری کرد (هەمەجۆری تەکنیک لە پەیکەری جوولەیی هاوچەرخدا) و سێ نمونە بە مەبەست هەلبژێردران، و بەم هۆکارانەکی خوارەوه: ئەوان نوێنەرایەتی بواری تووژینەوه دەکەن بۆ فرەچەشنی لە هونەری جوولەدا. هەرۆهە تاییەتمەندی تەکنیکی هەبە کە لەگەڵ ئامانجەکانی تووژینەوهکەدا دەگونجیت.

نامراری گەران:

دوای تەواوکردنی چوارچۆیەکی تیۆری، تووژەر کۆمەڵێک نیشانەری هێنایە ئاراوه کە بیته نامراریک بۆ شیکاری، پەپیی ئەمانەکی خوارەوه:

1- هونەری جوولەیی هاوچەرخ بە سیستەمیکی تەکنیکی تیکەلۆ لە پیکهاتەکی پلاستیکی خۆیدا کاردەکات لەسەر پپروکەکی بابەتی کە لە پیشاندانی پیکهاتە فۆرمالییەکان بە دیدیکی مۆدێرن وەرگیاوه.

2- هونەری پەیکەرسازی هاوچەرخ لە گونجانی زانستی و تەکنەلۆژیدا نامادەیه لە بەکارهێنانی هەموو شارەزاییەکی تەکنیکی لە بواری دیزاین و بنیاتنان و جوانکاریدا بە شیۆهەکی توند هۆشیارانە، دەریزینی ئەو بابەتانەکی دەیدگای هونەرمەنی هاوچەرخ تێیدا بەرجەستە دەیت.

3- فرەچەشنی تەکنیکی و زانستی و تەکنەلۆژی توانای هونەرمەند لە بەخشینی هونەری هاوچەرخدا زیاد دەکات

تەواوکراوه کە پیکهاتەیهکی تەواوه کە هەموو بەشە پیکهاتەکانی لەخۆدەگرت، کەواتە هەروایە " ئەو قالبەکی ئەم بەرەمە بەتەواوی دادەمەزرینیت و دەتوانی پیکهاتەکی یەکریزی و بچتە ناو بەشەکانیوه قەوارەکی بۆ ئەوەی بابەتی هونەر بکاتە جەستەیهکی پیک و پیک و کۆمەڵیک پەيوەندی ناوہکی و گروپیک تەواو ملکەچی یاساکانی خۆی ، و خۆبژووی." (جان برتمیلی، 2011 ص. 12)، چەمکی پیکهاتە لە رووی بۆچونەکانی (هیربیرت رید) ئەوە ئەگریتەوه لە بواری هونەردا شۆوازی گشتی کارەکە لە بنەرەدا یەکیتی لە بواری دیزاین وە هەرۆهە بۆ چوونە هونەرپەکانیش لە رینگەکی تیروانینەوه بۆ بواریکی دیزاین، " بەم پێیە ئەو شتەکی لەم هونەرەدا بە پروونی دیارە، پیکهاتەیهکە بنیاتنانی شتەکە بە گشتی لە یەکیتی دیمەنەکەوه وەرگیاوه." (هیربیرت رید، 1989، ص. 87) ئەمەش پەيوەندی هەبە بە گەرانەوه بۆ سروشت کەوا هەستیکێ تێدایە وە دیزاینەریش ئەم هەستە لەخۆدەگرت بۆ هەولدان بۆ گەشەکی کاری هونەری لە هەمان کات ئیشی دیزاینەر لەسەرەتادا لیکدانوو کۆکردنەوهی پارچەکانە لە ئەجامدا شۆوازی پیکهاتەکە دەرەکەوت بە. "شۆوازی دیزاینەر و ئەزموونی هونەری کە فۆرمولەکانی لە فۆرمەکانی سروشتی یان لە رینگەکی تیکەیشنەکانەوه وەرئەگرت هەستیاری ژینگەکی دەوروپەری، فۆرمە هونەرپە نوێیەکانی دادەمەزرینیت کە نوێنەرایەتی ئەو دەوروپەرە دەکەن؛ چونکە بەدەستەپێنانی ئەزمونەکە کاتیک دیزاینەر پشت بە کارلیکەکانی لەگەڵ ژینگەکەیدا دەبەستیت و ئەو گونارە دەگوازینتەوه بۆ خودی دیزاینەرەکە بۆ پشکنین و شیکردنەوه و دواتر دامەزراندنی پیکهاتەکی لەسەری لە رینگەکی ئەو بەرەمە و کاریگەرییەکانییهوه." (دینا مچد، 2017، ص. 195) گۆرانکاری لە پەیکەری هاوچەرخدا لە هەندیک لە بەرەمەکانیدا نەک هەر بە تەواوی لە جەستەکی مروف دوورکەوتوتەوه، بەلکو لە کەرەستە و تەکنیکە تەقلیدییهکانیش دوورکەوتوتەوه.

نیشانەری چوارچۆیەکی تیۆری

1- هونەری جوولەیی هاوچەرخ بە سیستەمیکی تەکنیکی تیکەلۆ لە پیکهاتەکی پلاستیکی خۆیدا کاردەکات لەسەر پپروکەکی بابەتی کە لە پیشاندانی پیکهاتە فۆرمالییەکان بە دیدیکی مۆدێرن وەرگیاوه.

2- هونەری پەیکەرسازی هاوچەرخ لە گونجانی زانستی و تەکنەلۆژیدا نامادەیه لە بەکارهێنانی

شیکاری نمونەبی

نمونە (1)

ناوی ھونەرمەند: لین ئیمەری Lynn Emery

ناوی کار: رەوتەکان (crents)

بەرھەمھێنان: (1992)

کەرەستە: (ئەلمینیۆم و مەرمەر)

شوێنی: (نیو ئۆرلینز، لۆس ئەنجلۆس)

پێوانە ی کارەکە: 22 پێ، خولگە ی 16 پێ (6.7 م،

خولگە ی 4.7 م).

کارەکە لە فێگەرێکی ئەندازەیی پێکھاتوووە بە مەرمەر و ئەلمینیۆم لە سێدارە دراو، لەگەڵ بئەکانی کۆتایی ھونەرمەند بە رەنگی شین و سپی لید، بەلام بەپێی رەنگدانەووی رەنگەکانی سروشت، دیمەنەکە بە رەنگێکی نزیکتر لە سەوز، بە تاییەتی، بۆمان دەردەکەوێت لە بۆشاییە سپییەکان، بەلام بئەکانە لە شێوێکەکی چوارگۆشە ی تەخت پێکدێت لەگەڵ ھێلێکی زەوی پاشان شێوێکە بە شێوێکەکی چوارگۆشەیی مەیل بەرز دەبێتووە و بە شێوێکەکی دیکە ی ھاوشێوێکی شێوێکی یەکەم سەریەک دەکەوێت و ھەردووکیان پێکەووە سەریەک دەکەون بە پێکھێنانی یەکتەر تێکەڵکردن. بۆ فۆرمێکی تر وەک ئەووی ھونەرمەند فۆرمی سەرەووی چاک کردبێتووە واتە بناغەکە بەشێک بوو، لێی، پاشان فۆرمی دیکە ی لەسەر دانرا بە ھەمان بێرۆکە، بەرەو چەپ دەجووڵیت، وەک ئەووی دا بەشکردنێکی ھەرەمەکی بێت لەووی کە جەستە بە گشتی پێشنیاری دەکات رەنگە ھونەرمەندەکە مەبەستی ئەو بوو بێت کە دۆخێکی ھاوسەنگی لەگەڵ بارستە ی لای چەپدا دروست بکات.

شیکردنەووە: ھونەرمەند توانی پێکھاتە فۆرمالییە مەبەستدارەکان بە دیدیکی مۆدێرن نیشان بدات کە چەمکی سەردەم و ئامانجە، سوبزێکیفەکانی تێکەڵ دەکات لە پرووی دروستکردنی دۆخێکی ھاوسەنگی فیزیکی و رۆحی بۆ بلۆکە جوانناسییە جیاواژەکان لەم کارە تاییەتەدا، و بەپێی نەخشێکی فۆرمالی جووڵاو وەک ئەووی فلێرت یان وەھمی واقیعیەکانی سروشت لە پێکھاتە ی

جوولەییەکەیدا بکات، جا فیزیکی بێت یان جوانناسییەکی ئەندازیاری لەسەر بنەمای دیدیکی ھونەری بەردەوام بە مەبەستی گواستنەووی گوتارێکی جوانناسی و ھونەری لە ھەمان کاتدا، لە رێگە ی بنیاتنانی پەيوەندییە فەرمیەکانەو، کە بەم شێوێکە پەيوەندییەکی جوانناسی نوێی دروستکرد کە لە ناوەرۆکی چەمکە ئەندازیارییەکان وەک پاشخانێکی کەلتووری بۆ ھونەرمەند دەرھێنرا، بەھۆی ئەووی تەلارساز بوو، بەم شێوێکە سیستەمیکی ھاوسەنگی ئەندازەیی پەيوە کرد و لە فۆرمێکی ناھاوسەنگدا دروستی کرد لە پرووی رێکخستنی فۆرمەکانەو، مانای وەرگر سیمیتری یان سیستەمی سیمیتری فەرمی لەم کارەدا نادۆزبێتووە، لە کاتێکدا مەرکەزیکردنی فۆرمەکە پێشنیاری ھاوسەنگییەکی ئێستا دەکات کە ھونەرمەند لە رێگە ی ئەم جوولە فیزیکییەو بەسەر کارە داھێنەرەکەیدا سەپاندوو.

ھونەرمەند بە ئازادی رادەریپین و بەکارھێنانی ماددە جووڵاوچۆرەکانی و ھەرۆھا ئەو رەنگانە ی کە تەوەرەکیان لە باوہشی سروشتدا دۆزرایەو، و گونجاندنیان لەگەڵ رەنگە سروشتییەکاندا جیاواز بوو. دۆخێکی گونجای جوانناسی لە ئیوان کارە ھونەرییەکە و سیستەمی ژینگەیی دەورویەری، وەک چۆن فۆرمی فەرمی کارەکە بە جوولەییەکی فیزیکی بەپێی چەرەکانی ناوہووی شێوێکە و بە نیەتێکی نوێنەرایەتی سەبارەت بە جوولە ی روالەتی شێوێکە نوێنەرایەتی دەکرا، ھاوئاھەنگی لە پرووی پێکھاتە فەرمیەکەییەو لەگەڵ جوانی سروشتیدا جیاواژە.

نمونه (2)

ناوی هونەرمانە: تامارا کفیتادزە tamara kvesitadze

ناوی کارەکە: علی و نینو، ali and nino

بەرھەمھێنان: 2010

کەرستە: ئاسن، ستیل

شوێن: باتۆمی، جورجیا

پێوانەی کارەکە: بەرزى 8 مەتر (26 پى)

ئەوێ جارىكى تر لەیەكتر بكشینهوه، كه دهیته هۆی بەرەوامبوونی سوریکى جووله. ئەم زنجیره پەیکەری گەورەى كانزا پێکھاتەکانى ھێلکاری مروف له پێکھاتەى جیاوازدا بەرگەى دل دەگرن یان کارلێک لەگەل دل دەکەن. پەیکەری چینگى لەسەر دیمەنەکانى کاریگەرى بزواندن لە ھەمان کارەکتەرەوه سەرچاوه دەگریت وەك ئەو ماددە داگیرکراوێ بە ئەبستراکتى گوزارشتى نیشانەرى رەھەندە بە پەیکەرى جوولا بەناوى عەلى و نینو، لە ھونەرى پەیکەرى جوولەى لە پرووی ماددە و فۆرم و ئایدیایە بۆ لای خۆی ڕائەكیشی.

ئەم پەیکەرە نیشانەى ھونەرى ئازادە لە گەپاندنى سۆزو خۆشەویستى بۆ بێنەرەن كە بەرەو ئەبستراكت ئاراستە کراون، چەسپێراوھ تێدا تێروانینی بەھای ئایدیا و جوانی پێدەدات، بۆ ھونەرى ئازاد بۆ چوونە ناو ژبانی کۆمەلایەتى، بە جیاوازی دینامیکى وە میکانیکى وە رووناکی كە دەپیت بە بنچینەىەكى جوانی لە بواری شپۆھەکارى وە تەلارسازى بە شپۆھەىەكى ئەندازەى دەگریتەوہ كە لەگەل پێداویستى شارستانیەتى ھاوچەرخدا تێكەل بە فۆرمى ئەندازەى لە سەردەمى تەکنەلۆژیاى پێشکەوتوو لە ھېشتنەوہى لەگەل چێژى وەرگەردا، جیاوازی ھەبە، ھونەرى رووناکی جولهی پەیکەرى

پەیکەریكى جوولای بەر چاوگر لە ماتریالی پۆلا ئاسن، ستیل كە شپۆھى دوو مروف نیشانەدات نۆ مەتر بەرزە لە دوو فیگەرى پۆلا - یەكێکیان تێر ئەوہى تریان مئ ئەم دوو فیگەرە دەكەونە شارى باتۆمى كەنار دەریای جورجیا و لە شوێنێكى بەر فراوان لە كەنار دەریا لەسەر بناغەىەكى بەرزو فراوان دانراوہ. ئەم پەیکەرە دوو رەگەزىیە وە ئامادە كراوہ لە كاتى جولهدا ئەم دوو فیگەرە لە رووخساریانەوہ تاوہكوو بنى پێیان بە كاتێكى دیارى كراو بۆماوہى دە خولەك ھېواش ھېواش بۆ لا یەك نزیك دەبنەوہ تاوہكو دەبن بە یەك فیگەر تەنھا بۆ ئەوہى جارىكى دیکە لەیەكتر جیاپنەوہ، ئەم خولەى جوولە بۆ ماوہىەكى كەم لە یەكتر دوور دەكەونەوہ وە بۆشایەكى گەورەیان داگیر كرددوہ جولهكەشى كاریكى میکانیکىیە توانای تەكنیکى میکانیکى گەورە كە بەرەو یەكتر دەجوولین، تاوہكوو ئەفسانە پیاونك و ژێنك (عەلى و نینو/پەیکەرى خۆشەویستى) ئەفسانەىەكى دیکە كە باتۆمى لە چەند سالى رابردوودا لە قالیبى داوہ سالانێك كە لە پەیکەرى "پیاو و ژن"ى تامارا كفیتادزیدا دەرپرەوہ ھەروہا بە عەلى و نینو ناسراوہ، لە ناوچەكەدا پێى دەوتریت پەیکەرى خۆشەویستى کارەكە میکانیکىیە، بەرزىەكەى نۆ مەترە لای دانانى دوو فیگەرى پۆلا تێرێك و مێیەك، بەجوړێك كە وا دەرکەون ماچی یەك دەكەن و تێكەل بە یەك فیگەر دەبن، تەنھا بۆ

نمونه (3)

ناوی هونەرمەند: ئەنتۆنی ھۆو Anthony Howe,

ناوی کارەکه: (دەربارەى پرووخسارى سېيەم) ABOUT FACE III

بەروارى بەرھەمھێنان: (2017)

کەرەستەى (پۆلا، ئەلەمینیۆم، پلاستیک) پێوانەى کارەکه: 95 بەرز x 59 پانی x 36 x شۆپى پەیکەرسازى (دوورگەى ئۆرکاس، واشنتۆن لە کۆشک و باخچەى پەیکەرسازى)

بەھایەکی جوانیناسی بە کارە پەیکەرسازییەکه بدات و دۆخیکى دەرکەوتن و ھەستى سوبزېکتیقى ھونەرمەند و جوانى... جوولە لە لایەکی دیکەو، ئەو کارەى که ئەم جوولەپە نوینەرایەتى دەکات، نوینەرایەتى جوولەپەکی فیزیکی دەکات ھەروەھا نوینەرایەتیکردنى ھەست و مەلمەس، ھەروەھا پەخشکردنى گوتاریکی ناوخیی ھەستەکانى مروّف و بوونى دەرکەوتنیکى دەرەکی پرووخساریکی مروّف که نوینەرایەتى دەکات ڕەھەندیکی جوانیناسی و جوولەپە.

4-1 ئەنجام

- 1- ھونەرمەند توانى پێکھاتە فۆرمالییە مەبەستدارەکان بە دیدیکى مۆدێرن نیشان بدات که چەمکی سەردەم و ئامانجە.
- 2- ھونەرمەند بە ئازادى رادەریپین و بەکارھێنانى ماددە جوړاوچۆرەکانى و ھەروەھا ئەو ڕەنگانەى که تەوەرەکەیان لە باوەشى سروشتدا دۆزرایەو.
- 3- بەکارھێنانى ماددە و تەکنیکە جیاوازەکان و تیکەلکردنى پەکتر لەگەل تەکنەلۆژیا و زانستى بەرز پێشنیاری ئەو دەکات خۆ مەبەستدار.
- 4- بابەت جگە لە گەبشتن بە ھاوسەنگیەکی کارى ھونەرى لە گۆشەپەکی یەکگرتوودا و بوونى فۆرمیکى مروّپى لەم شۆپنەدا که پێشنیاری واتای مەبەستدار دەکات،
- 5- ئەم کارە ھونەریانە بەم شۆپوێپە بەرھەمەکه پێشنیاری ئازادى رادەریپین دەکات سەرەرای بەکارھێنانى چەندین ماددەى رەق.
- 6- پەیکەرى جیگىر لەسەر دیمەنەکانى کاریگەرى بزواندن لە ھەمان کارەکتەرەو سەرچاوە دەگریت وەک ئەو ماددە داگیرکراوێ بە ئەبستراکتى گوزارشتى نیشانەرى ڕەھەندە.

وەک کارکردن بە کەرەستەى جیاواز لە پۆلا و ئەلەمینیۆم و پلاستیک، بۆ پەیکەریکی پرووخسارى مروّف که پێبەشە لە چەندین وردەکارى بەپەلە، و بە ڕەنگیکى زېرین لە شۆپوێ چوارگۆشەدا، ڕەنگە ھونەرمەند تەکنیکى ھونەرى دیجیتالى لە دیجیتالى وەرگرتییت مەرجەکانى ئەنجامدانى کارەکه بەم شۆپوێپە، بەلام دەموجاو بە شۆپوێپەکی واقیعی و ئەناتۆمى دەموجاویک نیشان دەدریت مروّفیکى جوان که سەر و قز و گوپى نیپە که لەسەر بنەمایەک دانراوہ که لە ستوونى میکانیکى دەچیت، ھەروەھا دەیدۆزینەوہ دوو شۆپوێ پینین که لە پشت دەموجاوەوہ خۆیان دەشارنەوہ وەک ئەوہى ئەرکی گواستنەوہ یان وەرگرتنى فریکوینسى یان شەپۆلى کارۆموگناتیسى یان ھاوشیوێپە فریکوینسىەکانى تریان ھەپیت، وەرگر ھەست بە نیگایەکی سەرسورمان دەکات یان سورانەوہپەکی جیگىر.

شیکردنەوہ: بەکارھێنانى ماددە و تەکنیکە جیاوازەکان و تیکەلکردنى پەکتر بە تەکنیکى زانستى بەرز که پێشنیاری نیپە سوبزېکتیف و کۆتایى ھونەرمەند دەکات، که توانیوێپەتى بە شۆپوێپەکی دەریپین و جوانیناسى ئەم بەرھەمە داھینەرە بەدەستپێنیت لەرووی جوولەى نەرم و فۆرمالییەوہ سیستەمى پێکھاتن و سەرکەوتنى نیگا و روونى ماددەکه جگە لە بەدەستپێنانى ھاوسەنگى کارە ھونەریەکان لە گۆشەپەکی یەکگرتوودا و بوونى فۆرمیکى مروّپى لەم شۆپنەدا پێشنیاری واتا بە مەبەستەکان دەکات، و ھەربۆپە کارەکه پێشنیاری ئازادى رادەریپین دەکات سەرەرای بەکارھێنانى چەندین ماددەى رەق، و ھونەرمەند توانى بەشداری لە مەلملانێی ڕەنگى زۆر سەیردا بکات بۆ ئەوہى لە لایەکەوہ

له ژبەر رووشنایی ئەو ئەنجام و دەره‌نجامانی که توێژەر گە‌بشتوونەتە ئەم خالانە‌ی خوارووه‌ پێشنیار دە‌کات:

1- گرنگیدان بە لێکۆڵینە‌وه‌ له توخمە‌کانی دروستبوون له‌ فۆرمە ئە‌ندازە‌یی و دیزاینە‌کانیدا بۆ پێک‌هێنانی زیاد‌کردنی بە‌نرخ له‌ هونە‌ری جوولە‌ی هاوچەر‌خدا.

2- گرنگیدان بە لێکۆڵینە‌وه‌ له‌ جووری هونە‌ری جوولە‌یی هاوچەر‌خ بە‌و پێیە‌ی زیاد‌کردنیکە‌ بۆ هونە‌ری مۆدێرن له‌ فۆرم و ناو‌هەر‌وکدا.

4-4 پێشنیار توێژەرە‌که‌ پێشنیاری ئە‌نجامدانی ئە‌م توێژینە‌وه‌یه‌ دە‌کات:

1- بە‌کار‌هێنانی بە‌ها جوان‌کاریه‌کان و واتا هێ‌ماداره‌کانیان له‌ پە‌یکە‌ری جوولە‌یی هاوچەر‌خدا.

2- میکانیزمە‌کانی دیزاین له‌ پێک‌هاتە‌که‌دا فۆرماتیف بۆ پە‌یکە‌ری جوولە‌یی.

سەرچاوه‌کان

سەرچاوه‌ی فەرهنگی کوردی

ه‌زار، فەرهنگی هه‌نبانه‌ بۆرینه‌، چاپخانه‌ی پویا، تهران، 1990، لا 124

سەرچاوه‌ی فەرهنگی ع‌ربی

احمد، ابراهيم، اشکالية الوجود والتقنية عند مارتن هيدجر، س2011، الدار العربية للعلوم، منشورات الاختلاف، ص25.

البيستاني: منجد الطلاب، الطبعة الثانية، دار المشروق، بيروت-لبنان، 1986، ص479.

الجرجاني، علي مجد بن علي: دار الكتاب العربي، بيروت، 1984، ص114

سەرچاوه‌ی ع‌ریه‌کان

أمل إبراهيم ناصر النويصر، العلاقة بين تطور الخامات والوسائط التكنولوجية في اعمال النحت العائم، كلية التصاميم والفنون، جامعة جدة، المملكة العربية السعودية، مجلة الفنون والأدب وعلوم الإنسانيات والإجتماع، العدد 79-2022، ص230

أمنة شحادة، البنية الهندسية في النحت العربي المعاصر، جامعة دمشق، كلية الفنون الجميلة، قسم النحت، رسالة ماستر غير منشورة، 2015، ص41

إيهاب احمد عيد الرضا، التكوين في المسلات النحتية العراقية القديمة مضامينه وسماته الفنية، رسالة ماجستير غير منشورة، جامعة بغداد، كلية الفنون الجميلة، 2006، ص7

برنارد مايزر، الفنون التشكيلية وكيف نندوقها، ت: سعد المنصوري ومسعد القاضي، مراجعة وتقديم: سعد مجد خطاب، مكتبة النهضة المصرية، القاهرة، 1996، ص243

جان برتميلي، بحث في علم الجمال، ت: أنور عبد العزيز، م: نظمي لوقا، دار نهضة مصر، القاهرة، 2011، ص124

7- ئە‌م پە‌یکەرە‌ نیشانه‌ی هونە‌ری ئازاده‌ له‌ گە‌یانندی سۆزو خۆشه‌ویستی بۆ بینه‌ران که بە‌ره‌و ئە‌بستراکت ئاراسته‌ کراون

2-4 دە‌رئە‌نجام

1- پە‌یکە‌ری جوولە‌یی هاوچەر‌خ کۆنترۆلی دیدیکی جوانیناسی ده‌کات کاتیک که‌ره‌سته‌ی جیاواز بە‌کارده‌هێنیت، له‌وانه‌ش پێشه‌سازی و ته‌قلیدی، به‌ په‌کده‌نگی بابه‌تی و فۆرمالی که‌ ره‌نگدانه‌وه‌ی ناو‌هەر‌وکی ناو‌هەر‌وکه‌که‌ به‌ شێوازیک‌ی هونە‌ری توند که‌ وه‌رگر ده‌هێنیتە‌ چێژ و تیرامان.

2- هونە‌ری جوولە‌یی، له‌ ره‌گ و ڕیشه‌ی خۆیدا، په‌یوه‌سته‌ به‌ ک‌رده‌ی پزیشکی ئە‌وه‌ی که‌ داها‌تووی ئە‌م ره‌گه‌زه‌ هونە‌ریه‌ چیه‌، که‌ به‌ وورژاندنی جوولە‌ له‌ خۆیدا جیا ده‌ک‌رتیه‌وه‌.

3- هونە‌ری جوولە‌یی تاییه‌تمه‌ندیه‌کی هه‌یه‌ له‌ پێک‌هاتە‌که‌یدا له‌ ڕووی دیزاینه‌وه‌ له‌ ڕووی دانان و ڕیک‌خستنه‌وه‌، که‌ تێیدا واتا هێ‌ماداره‌کان هه‌لگری سیفه‌تی هونە‌ری ئاراسته‌ جیاوازه‌کان.

4- پێک‌هاتە‌ فۆرماتیفه‌کان له‌ پە‌یکەر‌سازی هاوچەر‌خدا مه‌یلیان هه‌یه‌ له‌سه‌ر ب‌نه‌ما هونە‌ریه‌ کۆنه‌کان ته‌رکیز ب‌که‌ن و بابه‌ته‌کانیان ملکه‌چی ناو‌هەر‌وکیکن که‌ به‌های ده‌رپ‌رییان تێدايه‌.

5- هونە‌ری جوولە‌یی زیاد‌کردنیک‌ی هونە‌ری و زانستیه‌ بۆ جیهانی هونە‌ری پلاستیک، به‌و پێیە‌ی به‌ره‌م ده‌هێنیت و ک‌رده‌کات به‌ هه‌موو ئاراسته‌کان و له‌ ئۆتۆمبیل و فه‌زا‌کانه‌وه‌ کاریک‌ی هونە‌ریه‌ که‌ هه‌موو سه‌ریه‌که‌وتنه‌کان له‌خۆده‌گ‌رتیت بۆ ئە‌وه‌ی بابه‌تی هونەر ب‌کاته‌ جه‌سته‌یه‌کی ڕیک و پیک به‌پێی یاسای هونە‌ری پته‌و.

6- هونە‌ری جوول‌او ناوه‌ستیت وه‌ستانی نییه‌ له‌ جوړیک ته‌کنیک به‌لکوو پێشکه‌وتنی ته‌کنه‌لۆژیا کاریک‌ه‌ری هه‌یه‌ له‌سه‌ر پە‌یکە‌ری جوولە‌یی له‌ ره‌گه‌کانیدا پشت به‌ ک‌رده‌وه‌ی سروشت ده‌به‌ستیت.

7- ته‌کنیک په‌یوه‌ندی هه‌یه‌ به‌زانست وه‌ته‌کنه‌لۆژیا به‌ سیستماتیک به‌کارهێنانی مه‌عریفه‌ی زانستی یان هه‌ر زانینیک‌ی تر بۆ به‌دی‌هێنانی ئە‌رکه‌ پراکتیکه‌کان.

8- زانستی جوولە‌ له‌ به‌رامبه‌ردا دا‌به‌ش بووه‌ به‌سه‌ر دوو لقی سه‌ره‌کیدا که‌ به‌ نۆره‌ ناسراون، ئە‌وانیش بریتین له‌ داینامیک و ئیستاتیک.

9- نه‌خشی ب‌ینایی پێوستی به‌ هه‌ندیک هاوسه‌نگی به‌کسان و پلاندانانی ورد ده‌ییت بۆ ئە‌وه‌ی توخمه‌که‌ پێکه‌وه‌ ب‌ل‌اوبیته‌وه‌ و وه‌همه‌که‌ دروست ب‌کات کاتیک ده‌جوولیت.

3-4 راسپارده‌

علي عبدالمحسن علي، جماليات الأداء في المنحوتات المتحركة، بغداد، كلية الفنون الجميلة، مجلة الأكاديمي، 2017، ص55
علي عبدالمحسن علي، جماليات الأداء في المنحوتات المتحركة، بغداد، كلية الفنون الجميلة، مجلة الأكاديمي، 2017، ص58
مجد ابراهيم مجد عامر: "الابعاد الفلسفيه والتشكيليه لتوظيف الحركة الايهاميه والفعليه في فنون مابعد الحدائيه" رساله دكتوراه، كليه التربيه الفنيه، جامعه حلوان، 2008، ص20.
مصطفى عبدالمعطي عبد العال، وآخرون، الضوء واللون والشكل كمدخل لتدريس التصوير لطلاب المرحلة الثانوية، جامعة المنصورة، مجلة بحوث التربية النوعية، عدد22، 2013، ص284.

هربرت ريد، معنى الفن، ت: سامي خشية، مراجعة: مصطفى حبيب، دار الشؤون الثقافية العامة، وزارة الثقافة والاعلام، ط1989، ص87.

سه رچاوهی ینگلیزیه کان

Richard L Gregory, Knowledge in perception and illusion, Department of Psychology, University of Bristol, UK, 1997, p1
Shape-shifting sculptures explore the fourth dimension By Earl Nurse and Thomas Page, CNN Updated February 4, 2015
SUSUMU SHINGU, SPACESHIP, Madam Luxembourg, Musée d'Art Moderne Grand-Duc Jean, PRESS KIT, 2018, p2
Norwich, John Julius OXFORD, ILLUSTRATED, Volume of THE ARTS, ENCYCLOPEDIA, OXFORD, OXFORD UNIVERSITY Editor PRESS, NEW YORK MELBOURNE, 1990, p411.

الجماليات وسؤال المعنى، رشيدة التركي، ت: ابراهيم العميري، بيروت، الدار المتوسطة للنشر، 2009، ص60

جوزيف ماشيلي، التكوين في الصورة السينمائية، ت: هاشم النحاس، القاهرة، الهيئة المصرية للكتاب، 1983، ص35

جيروم ستولينتز، النقد الفني، ت: فؤاد زكريا، القاهرة، الهيئة المصرية للكتاب، 2007، ص336

دينا مجد عناد، القيم الجمالية للتصميم الجرافيكي البيئي الرقمي، المجلة الأردنية للفنون، مجلد 10، عدد 3، 2017، ص195

راضي حكيم ذفلسفة الفن عند سوزان لانجر - سلسلة كتب شهرية، ط1، دار الشؤون الثقافية العامة، وزارة الثقافة والاعلام، بغداد، 1986، ص48

روبرت جيلام سكوت، أسس التصميم، ت: محمود يوسف وعبد الباقي مجد إبراهيم، مراجعة: عبد العزيز مجد فهم، تقديم: عبد المنعم هيكل، دار النهضة للطباعة والنشر، مصر 1968، ص38

رياض عبد الفتاح التكوين في الفنون التشكيلية دار النهضة العربية القاهرة ص1973، ص35

زكية سيد رمضان، تراوح خامات الشكل المجسم في النحت الحديث وأثره علي القيم الجمالية للعمل الفني، أطروحة، دكتوراه غير منشورة، جامعة حلوان، التربية الفنية، 2000، ص79

سبيلا، مجد، الحدائيه وما بعد الحدائيه، وزارة الثقافة، مركز دراسات فلسفة الدين، 2005، ص9

ستولينتز، جيروم: النقد الفني؛ دراسة جمالية وفلسفية، ت: فؤاد زكريا، دار الوفاء لنديا الطباعة والنشر، الاسكندرية، 2006، ص16
عاصم، فرمان، التحول في الرسم العراقي المعاصر، اطروحة دكتوراه، جامعة بغداد، كلية الفنون، 1999، ص96، غير منشورة.

تنوع التقنيات في النحت الحركي المعاصر

الخلاصة

أن البحث الحالي بعنوان (تنوع التقنيات في النحت الحركي المعاصر) ، هو بحث في الآليات والأساليب المستخدمة في تنوع التقنيات المستخدمة في النحت الحركي المعاصر عبر سنوات من التطور العلمي والتقدم التكنولوجي وبشكلها المعاصر، بما في ذلك قوى الطبيعة والمتغيرات الفيزيائية والميكانيكية، بما في ذلك أشعة وسائل التقنيات المستحدثة ومنها قوى الأشعاعات الضوئية والكهرومغناطيسية والطبيعية والاصطناعية. وتسعى التقنيات الحديثة في توجيه الفن الى افق أكثر ابهارا في المكونات المستخدمة مما يجعلها ذات الشكل الجمالي في منظرها وتكوينها الوظيفي في اتجاهات متنوعة في حدودها الزمانية والمكانية عندما تشغل فضاءات مختلفة داخليا وخارجيا. وعليه تم اختيار العنوان ليتناسب مع فصول البحث بالشكل الآتي: الأطار المنهجي ويتكون من مشكلة البحث من خلال طرح السؤال التالي: (ما هذه التغييرات الفنية في النحت الحركي المعاصر)؟ اما الفصل الثاني هو الإطار النظري ويتكون من ثلاثة مباحث على النحو التالي: 1. أنواع مختلفة من تقنيات النحت الحركي ، 2. عناصر وخصائص نحت الحركة ، 3. اتجاه نحت الحركة المعاصرة ، من خلال الإطار نظري تم تحديد عدد مؤشرات لتكون اداة للتحليل، ويتضمن الفصل الثالث إجراءات البحث، أما الفصل الرابع الذي تضمن النتائج والاستنتاجات والتوصيات والمقترحات و انتهى البحث بقائمة من المصادر المعتمدة علميا وملخص باللغتين العربية والإنجليزية.

الكلمات الدالة: تقنية ، نحت ، حركة ، معاصرة

THE DIVERSITY OF TECHNIQUES IN CONTEMPORARY KINETIC SCULPTURE

HANA ABDULSALAM ALI and SARBAST AHMAD MUSTAFA

Dept. of Art, College of Fine Arts, University of Salahaddin, Kurdistan Region-Iraq

Dept. of Architectural Engineering, College of Engineering, University of Duhok,
Kurdistan Region-Iraq

ABSTRACT

The current research, entitled (Diversity of Techniques in Contemporary Kinetic Sculpture), is a research on the mechanisms and methods used in the diversity of techniques used in contemporary kinetic sculpture through years of scientific development and technological progress and in its contemporary form, including the forces of nature and physical and mechanical variables, including rays of means New technologies, including the forces of light, electromagnetic, natural and artificial rays. Modern techniques seek to direct art to more dazzling horizons in the components used, making them aesthetically pleasing in their appearance and functional composition in various directions within their temporal and spatial limits when they occupy different spaces internally and externally. Accordingly, the title was chosen to fit with the research chapters as follows: The methodological framework and it consists of the research problem by asking the following question: (What are these artistic changes in contemporary, kinetic sculpture.)? The second chapter is the theoretical framework and it consists of three sections as follows: 1. Different types of kinetic sculpture techniques, 2. Elements and characteristics of movement sculpture, 3. The trend of contemporary movement sculpture, through the theoretical framework, a number of indicators were determined to be a tool for analysis, and it includes The third chapter contains the research procedures, while the fourth chapter contains the results, conclusions, recommendations and suggestions, and the research ends with a list of scientifically approved sources and a summary in both Arabic and English.

KEYWORDS: Technique , Sculpture, Kinetic, Contemporary